

INSTRUMENTE DE PLATĂ

Prezentarea de față are în vedere prevederile legale în vigoare la data de 31.03.2004

Legislație aplicabilă în domeniu

- Regulamentul BNR nr. 8/1994 privind ordinul de plată, publicat în M.Of. 119 bis/14.06.1995
- Regulament BNR nr. 2/1996 cu privire la operațiunile cu numerar, publicat în M.Of. nr. 34/16.02.1996
- Circulara nr. 33/1997 referitoare la modificarea plafonului de numerar prevăzut la art. 8 din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/1996, publicată în M.Of. nr. 379/23.12.1997
- Ordinul Avocatului Poporului nr. 52/2002 privind aprobarea Cerintelor minime de securitate a prelucrarilor de date cu caracter personal, publicat în M.Of. nr. 383/05.06.2002
- Regulament BNR nr. 4/2002 privind tranzacțiile efectuate prin intermediul instrumentelor de plata electronica si relatiile dintre participantii la aceste tranzactii, publicat M.Of. nr. 503/12.07.2002
- Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, publicată în M.Of. nr. 483/05.07.2002
- Hotărârea Guvernului nr. 1.308/2002 privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic, publicată în M.Of. nr. 877/05.12.2002
- Regulamentul BNR nr. 4/2002 privind tranzacțiile efectuate prin intermediul instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanții la aceste tranzacții, publicat în M.Of. nr. 503/ 12.07.2002
- Norme Tehnice nr. 9/1994 privind cecul, publicate în M.Of. nr. 119 bis/14.06.1995

- Norme Tehnice nr. 10/1994 privind cambia și biletul la ordin publicate în (M.Of. nr. 119 bis/14 iun.1995)
- Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin, publicată în M.Of. 100/01.05.1934
- Legea nr. 59/1934 asupra cecului, publicată în M.Of. 100/01.05.1934
- Legea nr. 58/1998 – Legea bancară, publicată în M.Of. nr. 121/23.03.1998

Toate actele și faptele de comerț realizate pe teritoriul României care au ca obiect tranzacții cu instrumente de plată se supun legii române.

I. Instrumentul de plată electronică

Tranzacțiile efectuate prin intermediul instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanții la aceste tranzacții sunt reglementate de Regulamentul BNR nr. 4/2002.

Instrumentul de plată electronică poate fi atât un **card sau un alt instrument de plată cu acces la distanță**, cât și un **instrument de plată de tip monedă electronică (e-money)**.

1. Entități implicate în efectuarea tranzacțiilor cu instrumente de plată electronică

Tranzacțiile cu instrumente de plată electronică implică următoarele entități:

- **deținătorul**, care este persoana fizică sau juridică, rezidentă sau nerezidentă, care, conform contractului încheiat cu emitentul instrumentului de plată, deține un instrument de plată emis pe numele sau sau, în cazul instrumentelor de plată cu acces la distanță, altele decât cardurile, deține un nume de utilizator/parola/cod sau orice alt element similar care să permită emitentului identificarea acestuia;
- **banca acceptantă**, care este o bancă ce oferă comercianților servicii de acceptare la plată a cardurilor și/sau a instrumentelor de plată de tip monedă electronică (e-money), în baza unui contract încheiat în prealabil între bancă și comerciant, precum și servicii de eliberare de numerar la ghișeele băncii și în rețeaua proprie de automate bancare;
- **comerciantul acceptant**, care este persoana juridică care realizează acte și fapte de comerț și care acceptă cardul și/sau instrumentul de

- plată de tip monedă electronică (e-money) ca mijloc de plată pentru bunurile vândute și serviciile prestate, pe baza unui contract încheiat anterior cu o bancă acceptantă.
- **emitentul**, care este o bancă autorizată de Banca Națională a României să emită instrumente de plată electronică și care pune la dispoziție deținătorului un instrument de plată electronică, pe baza unui contract încheiat cu acesta.

2. Operațiuni ce pot fi desfășurate cu instrumentul de plată electronică

Instrumentul de plată electronică este instrumentul care permite deținătorului să efectueze operațiuni precum:

- a) retragerea de numerar, respectiv încărcarea și descărcarea unităților valorice în cazul unui instrument de plată de tip monedă electronică, de la terminale precum distribuitorii de numerar și ghișeul automat de bancă (Automated Teller Machine denumit prescurtat ATM), de la ghișeele emitentului/băncii acceptante sau de la sediul unei instituții, obligată prin contract să accepte instrumentul de plată electronică;
- b) plata bunurilor sau a serviciilor achiziționate de la comercianții acceptanți și plata obligațiilor către autoritățile administrației publice, reprezentând impozite, taxe, amenzi, penalități etc., prin intermediul imprimantelor, terminalelor POS sau prin alte medii electronice;
- c) transferurile de fonduri între conturi, altele decât cele ordonate și executate de instituțiile financiare, efectuate prin intermediul instrumentului de plată electronică.

3. Emiterea de instrumente de plată electronică

Persoana interesată să devină deținător a unui instrument de plată electronică, va adresa emitentului o cerere scrisă, în acest sens. Pe baza cererii aprobate de emitent, acesta va încheia și va semna un contract cu deținătorul. După încheierea contractului reprezentantul autorizat al emitentului va elibera deținătorului un card personalizat împreună cu plicul special care conține codul PIN sau codul care permite identificarea deținătorului/utilizatorului și accesul la contul deținătorului de card.

4. Decontarea operațiunilor efectuate cu instrumente de plată electronice pe teritoriul României

Decontarea operațiunilor efectuate cu carduri pe teritoriul României, indiferent de moneda în care sunt emise/denominate acestea, se va efectua

numai în moneda națională, în conformitate cu prevederile reglementărilor valutare în vigoare.

Plățile efectuate prin intermediul instrumentelor de plată electronică sunt, în principiu, ireversibile; o instrucțiune de plată corect inițiată de către deținător/utilizator prin intermediul unui card sau al unui alt instrument de plată electronică și autorizată de emitent sau de persoana indicată de acesta este irevocabilă și nu poate fi contramandată decât în anumite situații, strict determinate.

5. Regim sancționator

Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic sancționează ca infracțiuni:

- falsificarea instrumentelor de plată electronică;
- deținerea de echipamente în vederea falsificării instrumentelor de plată electronică;
- falsul în declarații în vederea emiterii sau utilizării instrumentelor de plată electronică;
- efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos;
- acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos;
- efectuarea de operațiuni neautorizate într-un sistem informatic.

II. Ordinul de plată

Ordinul de plată este reglementat prin Regulamentul nr. 8/1994, cu modificările și completările ulterioare. Ordinul de plată este o dispoziție necondiționată dată de către emitent unei instituții de credit de a pune la dispoziția unui beneficiar (adică de a plăti sau a face să se plătească) o sumă de bani.

1. Entități implicate în desfășurarea tranzacțiilor cu ordine de plată:

Emitentul - persoana care emite un OP pe cont propriu;

Plătitor - prima persoană care emite, în nume și pe cont propriu, OP în cadrul unui transfer-credit. Plătitorul poate fi: un client al instituției de credit inițiatore sau instituția de credit inițiatore.

Beneficiarul - persoana desemnată prin OP de către plătitor să primească o anumită sumă de bani. Beneficiarul poate fi: un client al instituției de credit destinatară sau instituția de credit destinatară.

Instituție de credit inițiatore - prima instituție de credit care emite OP în cadrul unui transfer-credit. O instituție de credit poate fi: o bancă persoană juridică română, precum și o sucursală din România a unei bănci persoane

juridice străine autorizate de Banca Națională a României; o cooperativă de credit autorizată de Banca Națională a României; o casă centrală a cooperativelor de credit autorizată de Banca Națională a României.

Instituția de credit destinatară - instituția de credit care recepționează și acceptă un OP, fie în numele sau, fie pentru a pune la dispoziția beneficiarului o anumită sumă de bani, în cadrul unui transfer-credit.

Instituție de credit emițătoare - orice instituție de credit, cu excepția unității bancare destinatare, care emite un OP, inclusiv instituția de credit inițiatoare.

Instituție de credit receptoare este instituția de credit care recepționează un OP în vederea executării acestuia, inclusiv instituția de credit destinatară.

Instituție de credit intermediară este orice instituție de credit emițătoare sau receptoare, alta decât instituția de credit inițiatoare sau destinatară.

III. Cambia

Cambia este un înscris prin care o persoană, denumită trăgător sau emitent, dă dispoziție altei persoane, numită tras, să plătească la scadență o sumă de bani unei a treia persoane, numită beneficiar, sau la ordinul acesteia.

Cambia trebuie să îmbrace forma scrisă și înscrisul să cuprindă în mod obligatoriu mențiunile prevăzute de art. 1 din Legea nr. 58/1934.

Cambia poate fi utilizată în locul bancnotelor pentru stingerea unei obligații de plată în numerar, putând fi ușor transmisă prin gir. Prin gir, posesorul cambiei dă ordin trasului să plătească suma menționată în titlu persoanei în favoarea căreia a transmis cambia. Girul poate fi făcut chiar în folosul trasului, indiferent dacă a acceptat sau nu, al trăgătorului sau al oricărui alt obligat. Girul trebuie să fie necondiționat. Orice condiție la care ar fi supus se socoteste nescrisă. Girul parțial este nul. Girul "la purtător" este echivalentul unui gir în alb.

Pentru a produce efectele dorite, cambia trebuie să fie emisă cu respectarea următoarelor condiții:

- calitatea de comerciant;
- forma scrisă;
- prezența tuturor mențiunilor obligatorii.

IV. Biletul la ordin

Biletul la ordin este un înscris prin care emitentul se obliga sa plătească beneficiarului, sau la ordinul acestuia, o sumă de bani, la scadență,

într-un anumit loc. După cum se poate observa, biletul la ordin intervine între două persoane și nu trei ca în cazul cambiei. Spre deosebire de cambie el nu conține ordinul de plată adresat altei persoane ci numai asumarea propriei obligații de plată.

Biletul la ordin trebuie să îmbrace forma scrisă și să cuprindă mențiunile prevăzute de art. 104 din Legea nr. 58/1934, cu modificările și completările ulterioare.

În absența scadenței, biletul este plătitibil „la vedere” și trebuie prezentat la vedere emitentului în termenul legal de un an.

Locul emisiunii este considerat că este locul plății dacă această din urmă mențiune lipsește. Dacă nu s-a scris locul emiterii se consideră că este cel arătat lângă numele emitentului.

V. Cecul

Cecul este un înscris prin care o persoană, numită trăgător dă ordin necondiționat unei bănci la care are un disponibil bănesc, numit tras, să plătească, la prezentarea titlului, o sumă de bani altei persoane, numită beneficiar. Beneficiar poate fi însuși trăgătorul (cec de retragere). Cecul trebuie să cuprindă elementele prevăzute de lege. Cecul nu poate fi tras decât asupra unei societăți bancare. Cu toate acestea, cecul tras și plătitibil în străinătate este valabil ca cec, chiar dacă trasul nu este o societate bancară.

Cecul nu poate fi emis decât dacă trăgătorul are disponibil la tras, disponibil asupra căruia are dreptul de a dispune prin cec pe baza unei convenții exprese sau tacite. Titlul emis fără observarea acestor condiții valorează totuși ca cec.

VI. Operațiuni cu plăți în numerar

Operațiunile cu plăți în numerar în monedă națională se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 2/1996.

1. Efectuarea de operațiuni în numerar de către persoanele juridice

În conformitate cu prevederile art. 7 din O.G. nr. 15/1996 societățile comerciale bancare, de asigurări și financiare nu pot elibera persoanelor juridice sume în numerar peste plafoanele plătite către persoane juridice, în limita unui plafon zilnic maxim de 30.000.000 lei.

Sunt exceptate următoarele operațiuni:

- depunerile în conturile persoanelor juridice, deschise la societățile comerciale bancare, care pot fi făcute și de alte persoane juridice, neplafonat;
- cheltuielile de deplasare în interes de serviciu, în limita sumelor convenite pentru plata transportului, a diurnei, a indemnizației și a cazării pe timpul deplasării, precum și a cheltuielilor neprevăzute, efectuate în acest sens;
- cheltuielile de protocol ocazionate de organizarea de conferințe, de simpozioane și de alte asemenea acțiuni, în condițiile baremurilor stabilite de normele legale în vigoare.

Legea interzice acordarea unor facilități de preț clienților, persoane juridice, care efectuează plata în numerar.

Operațiunile de încasări și plăți între persoanele juridice se vor efectua numai prin instrumente de plată fără numerar.

Dar, persoanele juridice pot efectua plăți în numerar în următoarele cazuri:

- plata salariilor și a altor drepturi de personal;
- alte operațiuni de plăți ale persoanelor juridice cu persoane fizice;
- plăți către persoane juridice, în limita unui plafon zilnic maxim de 20.000.000 lei.

2. Sumele în numerar aflate în caseriile proprii ale persoanelor juridice

Sumele în numerar aflate în caseriile proprii ale persoanelor juridice nu pot depăși la sfârșitul fiecărei zile plafonul de 20.000.000 lei. Depășirea acestui plafon este permisă numai cu sumele aferente plății salariilor și a altor drepturi de personal, precum și a altor operațiuni cu persoane fizice, pentru o perioadă de 3 zile lucrătoare de la data prevăzută pentru plata acestora.

Sumele în numerar care depășesc nivelul stabilit vor fi depuse în conturile bancare ale persoanelor juridice respective, astfel:

- în următoarea zi lucrătoare, dacă sediul persoanei juridice se află în aceeași localitate cu cel al unității societății comerciale bancare la care are deschis contul;
- în maximum 2 zile lucrătoare, dacă sediul persoanei juridice se află în altă localitate decât cel al unității societății comerciale bancare la care își are deschis contul;
- în situații excepționale, se admite depășirea termenelor prevăzute mai sus, cu avizul unității societății comerciale bancare la care persoana juridică își are deschis contul.

Aceste prevederi trebuie respectate și de subunitățile economice ale persoanelor juridice care au cont într-o societate comercială bancară și casierie proprie.

3. Regim sancționator

Încălcarea obligațiilor referitoare la plafonul maxim al încasărilor zilnice constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 10.000.000 lei la 50.000.000 lei.